

SIEGL-GÉPTŐL A KÉTTÚRÁS AUTOMATA GÉPEKIG

ÍRTA: RICZKÓ SÁNDOR

Régmúlt idő emlékeinek színes és soha el nem felejthető képei elevednek meg előttem. Megmaradtak bennem a maguk fiatalos elevenségében; sokszor lettek már ezek az életepizódok kellemes perceknek előidézői. Nemcsak azért, mert sorsom további folyásának irányt adtak, szépek is voltak, de ami talán a legfontosabb, hogy nevelő, oktató eredményeket is köszönhetek nekik.

Egy ilyen elmosódhatatlan emlék: kis vidéki városkában éltem gondtalanul gyermek éveimet. Egy napon kézenfogott édesatyám és elvitt városunk legnagyobb nyomdájába, hogy besoroztasson Gutenberg-katonának és ezzel elvesse gondját a jövőmnek.

A nagy tekintélynek örvendő főnök úrnak elmondtuk jövetelünk célját; az szakértő szemekkel végignézett rajtam, majd hosszas töprengés után kimondta az apám által annyira várt „alkalmas” szót.

Amíg ők ketten elintézték az ilyenkor szokásban levő formaságokat, addig én széttekintgettem jövőendő működésem színhelyén. Tágra nyitott, kíváncsiskodó szemekkel nézegettem, mert hiszen én a nyomdát eddig csak a félelmetesen nagy cégtáblájáról ismertem, melyet az iskolába menet számtalanszor olvastam, az akkori tudásom szerint - szótagolva. Úgyszólván mindennap megcselekedtem ezt, mert valahogyan nagyon tetszhetett nekem az a fene hosszú szó az ő méteres nagyságú idomtalan betűivel (még a szomszédház falára is jutott belőle egy jó nagy rész) és amelyről később megállapíthattam, hogy nem állottarányban a nyomda nagyságával.

A sarokban álló gépre esett az első tekintetem. Lehetséges, hogy hatalmas lendítőkereke miatt, de az bizonyos, hogy ez a géprész akkor nagyon imponált nekem.

Ez a gép óriási hatással volt reám és ez a Siegl-gyors-sajtó pecsételte meg további sorsomat és ennek köszönhetem azt, hogy lelkes katonája lettem Gutenberg kulturát terjesztő hadseregének.

S amint suhant az idő, úgy változott meg felfogásom is a nyomda hatalmas gyorsajtójáról.

35-40 évvel ezelőtt bizony még azoknál a nagy lendítőkerekű gyorsajtóknál tartottunk; különösen a vidéken, ahol még a hajtóerőt is csak egy markos, tagbaszakadt, marconaképzű napszámos ember szolgáltatta. Helyzete egy cseppet sem volt irigylésre méltó. Az íveket pedig a nyomás befejezése után kézzel kellett kiszedegetni. A festékdörzsölést a nyomóalaphoz és a csigamenettel ellátott acélhengerhez kötött húr, vagy kötél hozta mozgásba. Nem volt ott semmiféle illeszték az ív berakásánál, ezt pótolta egy használaton kívül helyezett sárgaréz lénia. Kisebb nyomtatványoknál még a gombostűnek is jutott szerep. Hol vagyunk ma már mindezekről, mert e téren nem évtizedeket, hanem századokat ugrottunk. Ez a szinte áttekinthetetlen haladás meg is bosszulta magát - az embereken. Nem kétséges, hogy ez a rohamos fejlődés nagyban hozzájárult a mai katasztrófális viszonyokhoz: az emberi munka nélkülözhetőségéhez.

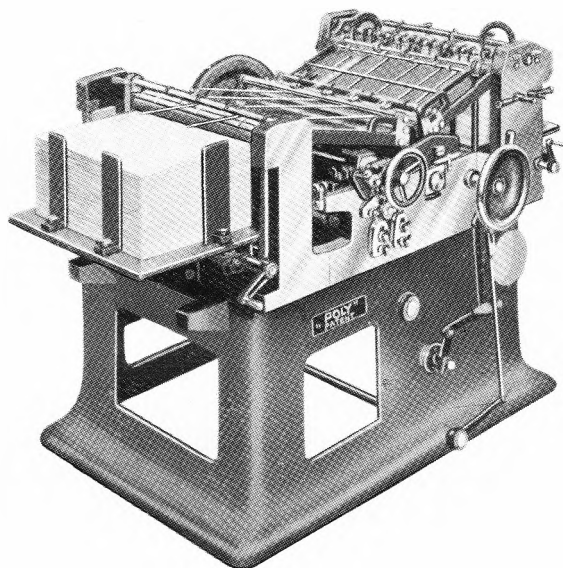
De ne kalandozzunk el; maradjunk csak szorosan iparunknál. El kell fogadnunk a tényt: szükségessé vált a gépek forradalmasítása, mert a kereslet ezt megkívánta. Jöttek először a nagyobb-nagyobb gépek, de ez nem volt megfelelő, mert a gyakorlat azt mutatta, hogy minél nagyobb a gép, annál kisebb a termelőképessége.

A nyomdai gépgyárak megértették ezt és ellenkező irányban kezdték el kifejteni tevékenységüket. Nap-nap után, újabb és újabb, mindig kisebb és kisebb nagyságú gépeket dobtak a piacra. A cél világos volt: fölszabadítani a régi nehézkes tipustól és áttérni a kornak inkább megfelelő fürgébb, könnyebb és gyorsjáratú gépekre.

A helyzet parancsa következtében adták a nyomdaiparnak a lassan kibontakozni kezdő, de állandóan töké-

letesített automatikus önberakókészüléket, a termelés fokozására képes géptartozékot.

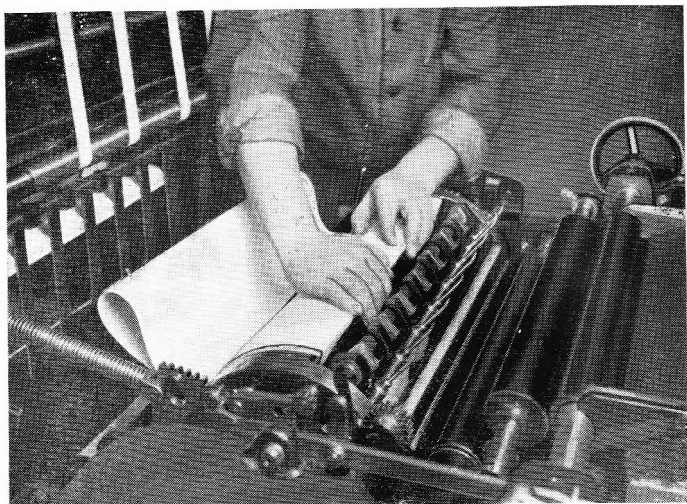
Most már nem akörül folyik a versengés, hogy ki tud nagyobb nyomógépet építeni, hanem milyen legyen az a gép, mely a mai igényeknek a legmegfelelőbb alakra, teljesítőképessegre, de nem utolsó sorban az árra.

„Poly”, a legújabb típusú (M.A.N.) kéttúrás automata nyomógép

Mivel a nagyobb méretű nyomdai gépek teljesítményét fokozni már nem lehetett. – de a gyorsaság az önberakókészülékek révén már nem képezett többé akadályt – még kisebb gépek, úgy nevezett „Druckautomaták” jelentek meg hol ettől, hol attól a gyártól.

Nem szándékom valamennyi fajta típusal e helyütt foglalkozni, de kiragadok a sok közül egyet, amely szakmai körökben méltán keltett feltűnést. Ez a gép az úgynevezett „Poly” önberakó és kirakókészülékkel ellátott kéttúrás automatagép. Maga az a tény, hogy ezt a gépet a berlini, világszerte híres Poligraphika szabadal-

Az egyengetés és a borítás készítése a „Poly” automata gépen

mai után a világhírű Augsburg-Nürnbergi Gépgyár rt. gyártja, jó ajánló levél minden nyomdászember előtt. Ez a gép a legújabb és azért foglalkozom itt e helyen vele, mert ezzel tudom igazolni előbbelmondott soraimat.

Ennek a gépnek az építője egy olyan hézagot fedezett fel nyomógépeink sorában, amely onnan feltétlenül hiányzott és multhatatlanul ott van a helye. Ezért éreztem szükségét annak, hogy néhány szóval ismertessem ezt a gyakorlatban nagyszerűen bevált gépet.

Ez a gép már csak azért is kiválik az ilyen és ehhez hasonló típusú gépek közül, mert magában rejt mindazokat az előnyöket, amelyekkel a *nagyobbalakú* kéttúrás gépek rendelkeznek. Maga a gép kéttúrás és dacára a gyors járatának, hajszálpontos sorogyent biztosít. A gépnek minden része működés közben is egyidőben könnyen áttekinthető. Felső kivezető szalagok nincsenek, ezáltal a friss nyomás nincs kitéve piszkolódásnak.

A legmeglepőbb az az egyszerűség, amellyel egyes részek ezen a gépen megoldást nyertek. Minden kezelési fogás úgyiszlólván egy helyből végezhető el. Stabili-

Ezen ábra mutatja a formához való hozzájutás kényelmességét

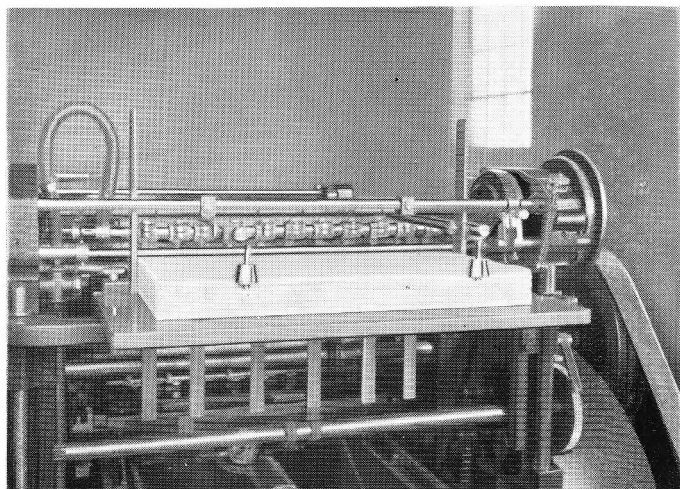
tását az alváznak egydarabból való öntése biztosítja. A két festékfelhordóhenger átmérete nagyobb a formánál, úgyhogy „stráf” képződés teljesen ki van zárva. Berakókészüléke szívós rendszerű, amely a főmeghajtótengellyel van összeköttetésben, egyben a minimumra van egyszerűsítve, legtöbb része az alváz belső részében van elhelyezve ; a gép és berakókészülék egyet képez.

A nyomógépeknél, talán semmi sem olyan fontos, mint az odaigazítás és az egyengetés alatt való hozzáférhetőség. Amint ez egyébként az erre vonatkozó ábrán is látható, kényelmes, nem ütközik nehézségbe, mert a be- és kirakó-asztal föltámasztása által a nyomóhenger teljesen szabadon áll. Az egyengetés közben szükséges levonat a kézikerek áthajtásával készíthető.

Ez volna tehát az a gép, mely – talán – határkő a maga nemében, hiszen bámulatos kis területet foglal el, súlya 1200 kg. és 3600 példányt nyom óránként.

**

Az emlékek kergetik tovább egymást... a nagy kerék kipusztíthatatlan benne és ez fűzi gondolataimat min-

Az önberakókészülék a „Poly” automata gépen, hátulról nézve

dig.... A nagy kerék valahogyan szimbólum lett az életemben és valahogyan ellentétese lett a világ folyásának ... Régebben ... akkor még az idő nagy kereke is mintha lassabban forgott volna. Ma már nem is forog, hanem szemekkápráztató szédületességgel rohan. És ki tudja hová? Merre? Választ senki sem tud adni... Talán egy jobb és szebb jövő felé?... Vagy ki tudja!?

NADLER ÉS DR. SCHÖNFELD

TELEFON

33-8-85

FOTÓ ÉS CINKOGRÁFIAI

AZ ÖSSZE

TECHNIKAI ÉS VEGY-
TISZTA MINŐSÉGBEN

SALÉTRÓMSAV,
SÓSAV, KÉNSAV
GYÁRI LERAKATA

VEGYSZEREK

BUDAPEST VII, CSÁNYI-U. 7